

Örnutfodringen vintern 1988/89

Gunnar Lignell

Säsongen 1988/89 var det sjunde året som åtlarna i Västmanland var anslutna till riksföreningen ÖRN-72. Riksföreningen bedrev utfodring vid sammanlagt 31 åtlar denna säsong. Huvuddelen av åtlarna är belägna i Väst-sverige. Liksom föregående säsong åtlades på fem platser i Västmanlands län. Vintern inleddes redan i slutet av oktober med snö och kyla. Både november och december gav temperaturunderskott, medan resten av säsongen bjöd på extremt varmt väder och barmark.

Arbetsinsatsen vid åtlarna

Åtlingen kom igång under tidsperioden 22 oktober till den 26 november och avslutades under tidsperioden 4 till 18 mars. Både antalet utfodringsstillfällen och mängden utlagt foder minskade under säsongen. Jämfört med närmast föregående minskade fodermängden med nära 20 %. Minskningen är störst för ramnåsteln. Mängden utlagt foder per utfodrings-tillfälle blev under säsongen 85,7 kg jämfört med 100,8 säsongen innan. Under de hittills genomförda sju utfodringssäsongerna har drygt 77 ton foder lagts ut vid 805 tillfällen. Säsongens arbetsinsats framgår av tabell 1.

Örnsobservationer vid åtlarna

Trots att mängden foder som lagts ut minskat har antalet örnar som utnyttjat åtlarna aldrig varit så högt som denna säsong. Liksom säsongen 1987/88 har alla åtlar besökts av havsörn. Antalet observerade havsörnar är rekordstort, hela 18 exemplar. De gamla havsörnarna dominerar, medan de subadulta ökat jämfört med föregående säsong.

Tendensen är densamma för kungsörnen där det totala antalet observerade fåglar stannar vid 37-38 exemplar. Även bland kungsörnarna ökar antalet subadulta fåglar mest. Observationerna under den senaste säsongen redovisas i tabell 2.

Observationer 1982-89

När materialet från sju genomförda åtelsäsonger nu föreligger börjar tendenserna i fåglarnas åldersfördelning att bli intressanta att redovisa. I *FiV* 1/89 redovisades medelvärdena för perioden 1982-88. Den senaste genomförda säsongen har endast marginellt förändrat de tidigare redovisade siffrorna. För både kungsörn och havsörn har andelen gamla fåglar sjunkit, medan andelen subadulta fåglar

Tabell 1. Arbetsinsats säsongen 1988/89. Västmanlandsåtlarna.

Åtel	Start	Slut	Antal utfodrings-tillfällen	Mängd utlagt foder (kg)	Extra upphuggn. (ggr)
Västerfärnebo	22.11	4.3	17	3080	12
Fagersta	13.11	10.3	41	2900	-
Ramnäs	16.11	8.3	34	2300	-
Västerås	26.11	4.3	8	1100	-
Köping	22.10	18.3	34	2200	-
Summa			134	11480	12

(Rammäs), Raimo Laurila (Fagersta) och Görran Nilsson (Köping).

Ekonomi

Ekonomiskt har åtlingen möjliggjorts genom bidrag från Stiftelsen för turism och friluftsliv i Västmanlands län (Ängsögruppen), Rotehållarnes i Västmanland besparingsfond, Stora Skog, Surahammars och Fagersta kommuner samt länsstyrelsen i Västmanlands län. Till alla dessa samt till alla dem som genom sina arbetsinsatser gjort åtlingen möjlig riktas ett varmt tack. ÖRN-72:s postgirokonto, 83 36 72-9, står öppet för alla som vill bidra till detta betydelsefulla arbete för våra största rovfåglar.

Gunnar Lignell, Jaktplansgatan 1 B, 723 48 Västerås

ökat något. Andelen juvenila fåglar har också sjunkit för både havsörn och kungsörn. Den mycket goda säsongen 1988/89 har dock gjort att medeltalet fåglar i alla ålderskategorier för både havsörn och kungsörn har ökat. En jämförelse mellan medeltalen för säsongerna 1982-88 och 1982-89 kan studeras i tabell 3.

Åtlingsanvaret

Att åta under en hel vinter innebär ofta hårt och tungt arbete. En mild vinter innebär inte automatiskt att åtlingen går lättare. Snöbristen gör att transporterarna blir extra tunga när pulkorna med mat måste dras på barmark. Transporter och övrigt arbete kring åtlingen samordnas av åtelansvarig. Under vintern 1988/89 fungerade följande personer som åtelansvariga: Niclas Backström (Västerås), Bo Eriksson (Västerfärnebo), Karl-Gunnar Johnsson

Kungsörn på åtel. Foto (från dia): Sören Larsson.

Tabell 2. Observationer säsongen 1988/89. Västmanlandsåtelarna.

Åtel	Havsörn		Kungsörn	
	ad	juv	ad	juv
Västerfärnebo	1	-	1	2
Fagersta	1	-	4	6
Rammäs	1	-	2	7
Västerås	4	1	1	4
Köping	3	1	-	1
Summa	10	2	8	20

Tabell 3. Antalet örnar på västmanlandsåtelarna under säsongerna 1982-88 och 1982-89, åldersfördelade.

	Havsörn		Kungsörn		Totalt
	ad	juv	ad	juv	
Antal 1982-88	35	13	39	70	59
Antal 1982-89	45	19	47	90	77
Medel 1982-88	5,8	2,2	6,5	11,7	9,8
Medel 1982-89	6,4	2,7	6,7	12,9	11,0
Andel (%) 1982-88	59,2	22,4	24,3	43,8	100
Andel (%) 1982-89	58,4	24,7	23,7	45,5	100